

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE

Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja

Ústav práva a udržateľného rozvoja

prof. Ing. Alexander Fehér, PhD.

POSUDZOVANIE ENVIRONMENTÁLNYCH ASPEKTOV V REGIONÁLNOM ROZVOJI

Druhé nezmenené vydanie

Nitra 2024

Vydala Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
vo Vydavateľstve SPU

Autor: prof. Ing. Alexander Fehér, PhD. (4,37 AH)
Ústav práva a udržateľného rozvoja
FEŠRR, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Recenzenti: doc. Ing. Juraj Chlpík, PhD.
Ústav agronomických vied
FAPZ, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

RNDr. Zuzana Dvořáková Líšková, Ph.D.
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Schválila rektorka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre dňa 18. 6. 2024
ako skriptá pre študentov SPU v Nitre.

© A. Fehér, Nitra 2024

ISBN 978-80-552-2751-1

OBSAH

OBSAH	3
ÚVOD.....	5
1. PROCES ROZHODOVANIA V ENVIRONMENTÁLNOH POSUDZOVANÍ.....	7
1.1 Teoretické východiská rozhodovania v hodnotení environmentálnych aspektov	7
1.2 Analýza rozhodovacieho procesu v environmentálnom posudzovaní v regiónoch	9
1.3 Systémová analýza v rozhodovacom procese	12
1.4 Manažment rozhodovania	13
1.5 Ekosystémový prístup v rozhodovaní	15
1.6 Výber rozhodovacích metód	16
1.7 Projekt analýzy rozhodovania a posudzovania	17
1.8 Prostriedky podporujúce jednotlivé etapy rozhodovania	20
1.9 Manažment konfliktov pri projektovaní systémov v regiónoch.....	23
2. INDIKÁTORY HODNOTENIA KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA.....	25
2.1 Čo je to indikátor?	25
2.2 Rámec DPSIR	26
2.4 Metóda indexu zdravia ekosystémov (Ecosystem Health Index Method, EHIM).....	27
2.5 Nástroje hodnotenia životného prostredia v regiónoch	28
2.6 Hlavné indikátory zdravia ekosystémov	30
2.7 Socio-ekonomické ukazovatele v environmentálnom hodnotení rozvoja vidieka	32
2.8 Hodnotenie vidieka a poľnohospodárstva zo strany Európskej únie.....	33
2.9 Indikátory životného prostredia a udržateľného rozvoja.....	35
2.10 Environmentálne determinanty kvality života na vidieku (prípadová štúdia)	38
3. PROCES POSUDZOVANIA VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	41
3.1 Vývoj posudzovania vplyvov na životné prostredie	41
3.2 Posudzovanie vplyvov na životné prostredie.....	42
3.3 Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o posudzovaní strategických dokumentov	44
3.4 Posudzovanie návrhov strategických dokumentov a strategických dokumentov s celoštátnym dosahom	48
3.5 Posudzovanie navrhovaných činností	58
POUŽITÁ LITERATÚRA	69

ÚVOD

Kvalita života je dôležitým atribútom existencie človeka. Je zabezpečená rôznym spôsobom, napríklad sociálnymi vzťahmi, finančným a materiálovým zázemím, ideológiami a podobne. Keďže človek nemôže existovať izolovane, bez interakcií s prostredím, je dôležité aj to, s akým prostredím je v priamom alebo nepriamom vzťahu pri zabezpečovaní svojich materiálových, energetických a informačných tokov. A práve toto prostredie je naším životným prostredím, „*environmentom*“. Životné prostredie je vlastne všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov (teda aj vrátane človeka) a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Je tvorené najmä horninovým prostredím, vodou, pôdou, ovzduším a samozrejme aj samotnými organizmami. Môžeme povedať, že je to *súbor všetkých činiteľov, s ktorými prichádza do styku živý subjekt, a ktorými je obklopený*. Ohľadom na náš komfortný život, ale aj pre ochranu prírody a prostredia, musíme poznať kvalitu nášho okolitého sveta a tiež musíme predchádzať jeho znehodnoteniu. Práve na to slúži posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Je to dôležitý nástroj medzinárodnej environmentálnej politiky na dosiahnutie udržateľného rozvoja a dnes už má aj svoje praxou overené metódy a prostriedky. Každá oblasť posudzovania má však aj svoje špecifiká a teoretické východiská. Základy posudzovania vplyvov na životné prostredie ako aj hodnotenia strategických dokumentov sa študenti Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre môžu naučiť v rámci kurzov zabezpečených odborníkmi na Fakulte záhradníctva a krajinného inžinierstva tejto univerzity (Stredňanský, Lackóová, Halászová 2018). Učebné texty, ktoré držíte v rukách, aplikujú metódy posudzovania pre prax regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka. Obsahujú širšie pomezie informácií o samotnom systéme rozhodovania pri posudzovaní environmentálnych stavov, javov a procesov v regiónoch. V druhej časti práce je analýza a tvorba indikátorov pre potreby posudzovania, pretože posudzovanie musí byť dôveryhodné, teda vecné a čo najviac exaktné. V tretej, poslednej časti diskutujeme konkrétne postupy posudzovania podľa platnej slovenskej legislatívy. Na Slovensku aktuálne platí *zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie*, ktorý nadobudol účinnosť 1. februára 2006. Zákon upravuje postup posudzovania predpokladaných vplyvov na životné prostredie strategických dokumentov počas ich prípravy a pred ich schválením a navrhovaných činností pred rozhodnutím o ich umiestnení alebo pred ich povolením podľa osobitných predpisov. Zákon dopĺňa *vyhláška MŽP SR č. 113/2006 Z. z., ktorá upravuje detaily o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie*.

Táto publikácia bola vytlačená na ekologickom papieri.

Autor:

prof. Ing. Alexander Fehér, PhD.

Názov:

POSUDZOVANIE ENVIRONMENTÁLNYCH ASPEKTOV
V REGIONÁLNOHOM ROZVOJI

Vydavateľ: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Vydanie: druhé nezmenené

Náklad: 50 kusov

Rok vydania: 2024

Počet strán: 72

AH – VH: 4,37 – 4,51

Neprešlo redakčnou úpravou vo Vydavateľstve SPU v Nitre.

ISBN 978-80-552-2751-1